

PO?UDNIOWOROZTOCZA?SKI PARK KRAJOBRAZOWY

Rok utworzenia: 1991 r. – cz??? lubelska,

1989r. – cz??? podkarpacka

Powierzchnia: 20 256 ha, z czego: 16 237 ha - woj. podkarpackim,

4 019 ha w woj. lubelskim.

Otulina: brak

Po?o?enie geograficzne: Wy?yna Lubelska – Roztocze Po?udniowe

Kotlina Sandomierska – Równina Bi?gorajska

Po?o?enie administracyjne: województwo lubelskie: gmina Lubycza Królewska w powiecie Tomaszów Lubelski;
województwo podkarpackie: gminy: Horyniec i Narol w powiecie Lubaczów.

Cel ochrony: zachowanie walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych Roztocza Po?udniowego oraz zwartych kompleksów lasów mieszanych z naturalnymi fragmentami buczyny karpackiej wraz z charakterystyczn? flora i faun?, a tak?e znajduj?cych si? na ich terenie, unikalnych w skali kraju, pok?adów skamienia?ych drzew.

RZE?BA TERENU

Rze?ba terenu Parku ukszta?towa?a si? w trzeciorz?dzie, w d?ugim okresie l?dowym. G?ównymi rysami rze?by s? kraw?dzie, zrównania wierzchowinowe i wzgórza osta?cowe. Najciekawsze wzgórza osta?cowe wznosz? si? ponad poziom wierzchniowy od 10 do 30 metrów. Du?e zgrupowanie tych form wyst?puje w okolicy Huty Lubyckiej. Zbudowane z piasków zachowa?y si? dzi?ki czapie ochronnej z wapieni rafowych oraz dzi?ki licznym przewarstwieniom piaskowym, które s? najbardziej odpornymi ska?ami Roztocza. Inne formy geomorfologiczne PPK to: w?wozy, wydmy, wciosa i debry. Na terenie Parku wykszta?ci?y si? gleby ró?nego typu. S? to: gleby bielcowe wytworzone z piasków – lu?ne, gleby brunatne wytworzone z lessów oraz na znacznie mniejszych powierzchniach – gleby z piasków bielcowych, nawapniowych oraz r?dzin trzeciorz?dowych i gleby namu?owo – bagienne.

KLIMAT

Park Krajobrazowy w ca?oci znajduje si? w tomaszowskiej strefie klimatycznej. Cech? wyró?niaj?c? Rostocze w skali regionu jest wysoka warto?? promieniowania i du?a liczba dni s?onecznych. Natomiast rozk?ad ?rednich opadów wykazuje zróżnicowanie w zale?no?ci od ukształtowania terenu, wysoko?ci n.p.m. oraz kierunku przewa?aj?cych na danym obszarze wiatrów przynosz?cych opady. Maksimum opadów przypada na lipiec, natomiast minimum na stycze? i pa?dziernik. ?rednia roczna wielko?? opadów waha si? od 520 do 560 mm. Wyra?nie zaznacza si? wp?yw rze?by terenu na rozk?ad przestrzenny opadów. ?rednia temperatura roczna powietrza na terenie Parku wynosi ok. 7?C. Najcieplejszym miesi?cem (+ 18,2?C), najch?odniejszym stycze? (-3,4?C). Teren Parku le?y na szlaku gradowym, a liczba dni z gradem w ci?gu roku wynosi ?rednio 5. Pokrywa ?nie?na zalega na tym terenie przez oko?o 80-90 dni.

WODY

PKP le?y w granicach jednostki hydrograficznej zwanej kred? lubelsk?. Dominuj? tu warstwy wodono?ne w?głanowe górnej kredy o charakterze szczelinowym. Mi??szo?? warstwy wodnej jest bardzo zróżnicowana i wynosi od kilku do 100 m. Sie? rzeczna Parku jest uboga. Teren PPK odwadniany jest górnymi odcinkami systemów rzecznych: Tanwi, Raty, So?otwy, ?widnicy, Brusienki oraz Gnojnika. Rzeki te rozdzielaj? wododzia?y ró?nego rz?du. Linia tego dzia?u od strony po?udniowo – wschodniej przebiega w obszarze przygranicznym wzniesieniami w rejonie Dziewi?cierza, a nast?pnie liniami grzbietowymi w kierunku NNW. Po po?udniowo – zachodniej stronie pozostaj? dop?ywy Lubaczówki, a po stronie wschodniej Rata z dop?ywami. Na pó?noc od Nowin Horynieckich zbiegaj? si? dzia?y wodne Lubaczówki i Tanwi.

FLORA: Najcenniejszymi zbiorowiskami ro?linnymi Rostocza Po?udniowego s? zbiorowiska le?ne, zajmuj?ce ok. 67% powierzchni Parku. Charakterystycznym zbiorowiskiem jest tu buczyna karpacka. Wykształcon? w typowej formie spotykamy w okolicach Hrebennego, Nowin Horynieckich i Werchraty. W runie ro?nie kilka gatunków górskich. Na terenie Parku dominuj? ?zne siedliska le?ne zaj?te przez gr?d, z du?ym udzia?em w runie barwinka pospolitego (*Vinca minor*). Jego stanowiska w Parku nale?? do najbogatszych w kraju. Ubo?sze siedliska zajmuj? bory mieszane. Jedynie na zwymionym obszarze w okolicy D?bin i Huty Z?omy bory ?wie?e. Tutaj te?, w obni?eniach mi?dzywydmowych, w obszarze ?ródlikowym Tanwi, wykształci?y si? zbiorowiska torfowisk przej?ciowych i wysokich. Doliny niewielkich strumieni zajmuj? ??gi. W lasach stwierdza si? ma?y udzia? jod?y, tworzc?ej tu nietypowo wykształcony bór jod?owy *Abietetum polonicum*. Niewiele jest flory kserotermicznej i zbiorowisk wodnych. Wody stoj?ce to jedynie stawy w Hrebennem i niewielki staw przy ?ród?ach Tanwi w ?ukawicy. Ro?linno?? stawów stanowi? niewielkie fragmenty szuwaru trzcinowego i oczeretowego oraz zespół ?abi?cieku. Do osobliwo?ci florystycznych Parku nale??: bagnica torfowa (*Scheuchzeria palustris*), barwinek pospolity (*Vinca minor*), bluszcz pospolity (*Hedera helix*), bodziszek ?a?obny (*Geranium phaeum*), rosiczka okr?g?olistna (*Drosera rotundifolia*), storczyk szerokolistny (*Dactylorhiza majalis*), wawrzynek wilcze ?yko (*Daphne mezereum*), wid?ak go?dzisty (*Lycopodium clavatum*) i ja?owcowaty (*Lycopodium annotinum*), wilczomlec migda?olistny (*Euphorbia amygdaloides*).

FAUNA: W Po?udnioworoztocza?skim Parku Krajobrazowym spotka? mo?na wiele rzadkich i chronionych zwierzt. Buczyny karpackie s? miejscem bytowania borealnych elementów faunistycznych, np.: puszczyka uralskiego (*Strix uralensis*). Przedstawicielami elementu zachodnioeuropejskiego s? m. in.: jele? europejski (*Cervus elaphus elaphus*), sarna (*Capreolus capreolus*), dzik (*Sus strofa*), zaj?c szarak (*Lepus europaeus*), je? (*Erinaceus europaeus*), kret (*Talpa europaea*). Do przedstawicieli elementu po?udniowego i po?udniowo-wschodniego zaliczamy: mucho?ówk? bia?oszyj? (*Ficedula albicollis*) i ma?? (*Fidacula parva*) Tereny le?ne to miejsce wyst?powania takich chronionych gatunków jak: orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), trzmiełod (*Pernis apivorus*), kania czarna (*Milvus*

migrans), bocian czarny (*Ciconia nigra*), dzi?cio?y: zielonosiwy (*Picus canus*), bia?ogrzbiety (*Dendrocopos leucotos*), bia?oszyi (*Dendrocopos syriacus*), pliszka g?rska (*Motacilla cinerea*). Okolice stawów w Hrebennem s? miejscem l?gowym wielu gatunków ptaków wodnych i wodno-b?otnych. Obserwowano tutaj: b?otniaka stawowego (*Circus aeruginosus*), kani? rud? (*Milvus milvus*), rybo?owa (*Pandion haliaetus*), b?ka (*Botaurus stellaris*) i b?czka (*Ixobrychus minutus*). Teren Parku poszczyci? si? mo?e obecno?ci? 4 zwierz?t wpisanych do „Polskiej Czerwonej Ksi?gi Zwierz?t”: bóbr europejski (*Castor fiber*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), puchacz (*Bubo Bubo*) i puszczyk uralski (*Strix uralensis*). (Dane dotycz?ce gatunków ptaków uzupe?nione dzi?ki uprzejmo?ci Pana P. Stachyry Kierownika Zespo?u Monitoringu Roztocza?ski Park Narodowy).

FORMY OCHRONY PRZYRODY:

1. Rezerwaty:

„So?kija” – po?o?ony jest w podkarpackiej cz??ci Parku, na terenie gminy Horyniec. Chroni naturalne skupisko ja?owców pospolitych (*Juniperus communis*).

„ród?a Tanwi” – rezerwat le?ny na terenie gminy Narol. Ochronie podlegaj? zespo?y torfowiskowe ?róde? Tanwi.

„Jalinka” – utworzony w celu zachowania naturalnego fragmentu gr?du z udzia?em jod?y, w miejscu koncentracji pok?adów skamienia?ych drzew.

2. Pomniki przyrody: na terenie Parku znale?? mo?na ok. 17 pomników przyrody o?ywionej. Chronione s? przewa?nie pojedyncze egzemplarze drzew, ale tak?e grupy jak np. zespół d?bów szypu?kowych w Siedliskach. Ustanowiono tu tak?e 4 pomniki przyrody nieo?ywionej: grupa g?azów: „?wi?tynia s?o?ca” ko?o Nowin Horynieckich, „Diabelskie Kamienie” pod Dahanami, ?ród?a rzeki Prutnik

TURYSTYKA:

szlaki turystyczne: „Szlak im. ?w. Brata Alberta” – zielony, „Szlak Wolno?ciowy” – czerwony, „Po Bunkrach Linii Mo?otowa” – niebieski

?cie?ki dydaktyczne: „Kobyle Jezioro” 2 km, „Dolina Brusienki” 11 km

?cie?ka przyrodniczo-kulturowa: z Hory?ca-Zdroju do Nowin Horynieckich 11 km.